

INGLIZ TILI GRAMMATIKASINING ASOSIY QOIDALARI

Raxmonqulova Feruza Akmal qizi

O'zDJTU, ingliz tili 3-fakulteti talabasi

Annotatsiya: *Ingliz tili dunyoda eng ko'p o'rganiladigan tillardan biri bo'lib, uning grammatikasi tilni to'g'ri va samarali ravishda ishlatish uchun muhim ahamiyatga ega. Ingliz tili grammatikasi qoidalari so'zlarning qanday tartibda joylashishi, ularning shakllanishi va o'zaro munosabatlarini belgilaydi. Ushbu maqolada ingliz tili grammatikasining asosiy qoidalari, jumladan, so'z turkumlari, gap tuzilishi, zamonlar va boshqa muhim tushunchalar ko'rib chiqiladi.*

1. So'z Turkumlari

Ingliz tilida so'zlar asosan to'rt asosiy turkumga bo'linadi: 1. Ismlar (Nouns): Odamlar, joylar, narsalar yoki g'oyalarni ifodalaydi. Masalan: "book" (kitob), "city" (shahar), "happiness" (baxt).

2. Fe'llar (Verbs): Harakat yoki holatni ifodalaydi. Masalan: "run" (yugurmoq), "be" (bo'lmoq), "have" (ega bo'lmoq).

3. Sifatlar (Adjectives): Ismlarni tavsiflaydi. Masalan: "beautiful" (go'zal), "quick" (tez).

4. Ravishlar (Adverbs): Fe'llarni, sifatlarni yoki boshqa ravishlarni tavsiflaydi. Masalan: "quickly" (tezda), "very" (juda).

2. Gap Tuzilishi

Ingliz tilidagi oddiy gaplar odatda quyidagi tuzilishga ega:

Subyekt + Fe'l + To'ldiruvchi

Masalan:

- "She reads a book." (U kitob o'qiydi.)

Gap tuzilishi subyekt, fe'l va to'ldiruvchi o'rtasidagi tartibni belgilaydi. Subyekt gapning kim yoki nima haqida ekanligini ko'rsatadi, fe'l esa harakatni ifodalaydi.

3. Zamonlar

Ingliz tilida zamonlar harakatning vaqtini belgilaydi. Asosiy zamonlar quyidagilar:

1. Hozirgi zamon (Present Tense):

- Oddiy hozirgi zamon: "I eat an apple." (Men olma yeyman.)

- Hozirgi davomiy zamon: "I am eating an apple." (Men hozir olma yeyapman.)

2. O'tgan zamon (Past Tense):

- Oddiy o'tgan zamon: "I ate an apple." (Men olma yedim.)
- O'tgan davomiy zamon: "I was eating an apple." (Men olma yeyayotgandim.)

3. Kelasi zamon (Future Tense):

- Oddiy kelasi zamon: "I will eat an apple." (Men olma yeyman.)
- Kelasi davomiy zamon: "I will be eating an apple." (Men olma yeyayotgan bo'laman.)

4. Modallar

Modallar fe'llar yordamida imkoniyat, ehtimol yoki majburiyatni ifodalaydi. Eng ko'p ishlatiladigan modallar quyidagilardir:

- Can: qobiliyat yoki ruxsatni ifodalaydi. Masalan: "I can swim." (Men suzishni bilaman.)

- Must: majburiyatni ifodalaydi. Masalan: "You must study." (Sen o'qishing kerak.)

- May: ruxsat yoki ehtimolni ifodalaydi. Masalan: "You may leave." (Sen ketishing mumkin.)

5. Prepositions:

Prepositions joylashuv, vaqt va boshqa munosabatlarni ko'rsatadi. Ba'zi asosiy prepozitsiyalar:

- In: ichida
- On: ustida
- At: da

Masalan:

- "The book is on the table." (Kitob stol ustida.)

6. Sifatlar va Ravishlar

Sifatlar ismlarni tavsiflaydi va odatda ismdan oldin keladi:

- "A big house." (Katta uy.)

Ravishlar fe'llarni yoki sifatlarni tavsiflaydi va odatda gapning oxirida joylashadi:

- "She runs quickly." (U tez yuguradi.)

Xulosa qilib aytganda, Ingliz tili grammatikasi murakkab bo'lishi mumkin, ammo uning asosiy qoidalarini bilish tilni samarali ravishda o'rganishga yordam beradi. So'z turkumlari, gap tuzilishi, zamonlar, modallar va prepozitsiyalar kabi tushunchalarni o'zlashtirish orqali ingliz

tilida muloqot qilish imkoniyatlarini kengaytirish mumkin. Ushbu maqola ingliz tili grammatikasining asosiy jihatlari yoritib berdi va kelajakda tilni o'rganishda foydali manba bo'lishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Murphy, R. (2019). *English Grammar in Use*. Cambridge University Press.
2. Swan, M., Walter, C. (2019). *The Good Grammar Book*. Oxford University Press.
3. Azar, B. S., Hagen, S. A. (2009). *Understanding and Using English Grammar*. Pearson Education.